

PIETER DE BLOOT.

DOOR

P. HAVERKORN VAN RIJSEWIJK.

OK deze schilder was van Vlaamsche afkomst. Zijn vader en zijne moeder waren beiden uit Antwerpen naar Rotterdam verhuisd, maar waren toen nog niet getrouwd. Dit gebeurde eerst te Rotterdam. Den 31^{en} Jan. 1601 werden daar in het huwelijk verbonden PIETER DE BLOOT, weduwnaar, en ANNEKE JACOBS, jonge dochter, beide uit Antwerpen, en wonende: hij bij de Bagijnebrug; zij in de Lombardstraat.¹⁾

Uit zijn eerste huwelijk had deze PIETER DE BLOOT eene dochter JOSIJNTJE, die later den lijstenmaker PIETER JANSZ. MOLIJN huwde. Uit zijn tweede huwelijk werd onze schilder geboren.

Wij kunnen niet precies den datum diens geboorte mededeelen, daar de doopboeken van Rotterdam niet zoo ver reiken. De schilder verklaarde den 24^{en} Sept. 1640, 38 jaren oud te zijn, en den 10^{en} Mei 1650 wordt van hem in een acte gezegd, dat hij oud was „omtrent 49 jaren”²⁾. Derhalve moet hij geboren zijn in een der laatste maanden van het jaar 1601.

¹⁾ Trouwboek Geref. Gem. No. I.

²⁾ Prot. N. A. VOGEL, XIV, 75; Prot. A. v. D. GRAEFF, XIX.

Zijne halve zuster JOSIJNTGE, die — gelijk gezegd is — met PIETER JANSZ MOLIJN was gehuwd, werd in September 1617 ziek, en, zooals gebruikelijk was, maakten zij en haar man toen hun testament, waarbij de schilder WILLEM WILLEMSZ. VIRULY getuige was. JOSIJNTGE legateerde aan „PIETER PIETERSZ DE BLOOT, haar halven broeder van vaders zijde,” vijf car. guld. en drie jaren na haar overlijden, de som van twee honderd en vijftig gulden van 40 gr. Vlaamsch het stuk.”¹⁾ Deze bepalingen stroken met hetgeen wij omtrent de geboorte van DE BLOOT gezegd hebben: de *f* 250 zou hij krijgen als hij meerderjarig was geworden.

Dit testament kwam echter niet tot uitvoering: de zieke herstelde, overleefde haren man, en maakte in 1646 opnieuw een testament, daar zij toen weder „ziek” was. Dit testament werd den 25^{en} Juli van gemeld jaar gepasseerd, in tegenwoordigheid van VINCENT CASTELEYN en AUGUSTIJN VROOLO, schilders, en nu stelde zij „PIETER DE BLOOT, haren halven broeder”, en in geval deze vóór haar kwam te overlijden, zijn kind of kinderen, tot haar universeelen erfgenaam.²⁾

In de *Rotterdamsche Historiebladen* zijn de drie huwelijken, welke onze schilder achtereenvolgens sloot, reeds medegedeeld. Volledigheidshalve vermelden wij deze ook, en voegen nog enkele bijzonderheden erbij.

Den 31^{en} Dec. 1624 (derhalve in zijn 23^e jaar) huwde hij met ANNEKE FRANS, weduwe van ALLERT JANSZ, die evenals hij woonde in de Zandstraat. Deze vrouw stierf spoedig; misschien is zij bedoeld bij de aantekening in de Rekening van kerkmeesters, dd. $\frac{12}{20}$ Sept. 1625: begraven „PIETER PIETERSZ. huysvrouw.” Hoe dit zij, de weduwnaar van ANNEKE FRANS hertrouwde den 16^{en} Nov. 1625, nog geen elf maanden na zijn eerste huwelijk, met GRIETJE HUBERTSDOCHTER. Hij woonde toen nog in de Zandstraat; zijne vrouw, eene jonge dochter, op de Botersloot. Hun huwelijk werd echter niet in de kerk der Gereformeerde gemeente, maar op het Raadhuis voltrokken. Beiden of een van beiden behoorde dus niet tot de Hervormde, maar tot eene andere gemeente, b.v. de Remonstrantsche. Ook deze vrouw mocht DE BLOOT niet lang bezitten. Den 25^{en} Aug. 1630 trouwde hij voor den derden keer, ook op het Raadhuis en met eene vrouw uit eene Remonstrantsche familie. Het was weder eene weduwe, genaamd MARIA GOVERTSdr. VOGELS, die eerst gehuwd was geweest met den timmerman PIETER CORNELISZ STOLWIJCK.

Den 22^{en} Juli 1630 werden de huwelijksvoorwaarden opgemaakt, en uit dit stuk blijkt, dat PIETER DE BLOOT toen reeds in tamelijk goeden doen was. Hij

¹⁾ Prot. W. JACOBSZ, III, 250.

²⁾ Prot. A. v. D. GRAEFF, XV.

bracht in: twee huizen, naast elkander gelegen in de Kalverstraat, achter het Hoeffijzer, die bewoond werden in vier partijen, vrij en onbelast; nog een huis op de Meent, daar uithangt de Hollantsche Tuyn, belast met *f* 1900 kapitaal; verder een rentebrief van *f* 400 en zijn meubilair — alles te zamen gerekend tot eene waarde van *f* 3000.

De weduwe STOLWIJCK was in nog beter doen. Op denzelfden dag, waarop de huwelijksvoorwaarden werden opgemaakt, werden de goederen geïnventariseerd, welke haar eerste man had nagelaten. De meubelen — waartoe twee schilderijen behoorden en een „caert” — werden getaxeerd op *f* 844 st. 11; er was *f* 300 gerceed geld in kas. Voeg daarbij twee huizen op den Schiedamschen Dijk, belast met *f* 525; het huis op denzelfden Dijk, waarin de weduwe woonde, een huis in de Jongmanssteeg, een op de Wijnhaven, een pakhuis op de Bierhaven, twee huizen in de Wijnstraat, en verscheidene rentebrieven van *f* 1600, *f* 800, *f* 500, enz.

Zij trouwden dan ook niet in gemeenschap van goederen. Zelfs werd gestipuleerd „dat de vaste goederen in geenderlei manieren niet en sullen mogen „worden vercocht, veralieneert ofte getransporteert dan met expres consent van „GOVERT VOGEL, de bruijts vader, doch ofte gebeurde dat eenige huijsinge mochte „worden vercocht daer consent toegedragen wert, de penn. daarvan procedeerende „wederom dadelick soo haest doenlick sijnde sullen werden beleijt.” Verder werd nog bepaald, dat DE BLOOT, bij overlijden van zijne vrouw, „sal vooruijttrekken „sijn ingebrachte goederen, ter waarde van *f* 3000, mitsgaders sijne kleeren, ende „de helft van alle winsten, staende houwelick op te comen, erffenisse voor wilst „gereckend, ende een kintsgedeeite van de goederen der bruijt”. Bij vooroverlijden van DE BLOOT zou zijne vrouw „geheel en al behouden de goederen bij „den bruijdegom ingebracht, winsten ende erffenisse daeronder gereeckend, mits „dat sij uijtreycken sal *f* 800 aen de naeste bloetvrinden.”¹⁾

Uit deze laatste bepaling blijkt dat PIETER DE BLOOT uit zijn twee eerste huwelijken geen kinderen had. Zijn derde vrouw had er wel uit haar vorig huwelijk; ERNESTUS CORNELISZ. STOLWIJCK — zeker een broeder van haar eersten man — en JAN HERMANSZ VAN DE HEUVEL waren de voogden over die kinderen. Ook PIETER DE BLOOT schonk zij er eenige. In het Doopregister zijn deze niet te vinden, daar dit register van de Remonstrantsche gemeente eerst begint met het jaar 1650. Maar de Rekeningboeken der kerkmeesters leeren ons, dat kinderen van PIETER DE BLOOT werden begraven in de tweede week van Augustus 1635 en in de week van 5 tot 12 Januari 1636. Hij kreeg ook een zoon, die naar hem genoemd werd, en die in 1650 meerderjarig was. Op den 2^{en} Dec. van dat

¹⁾ Prot. A. KIEBOOM, II, 351.

jaar teekende „PIETER DE BLOOT de Jonge” als getuige eene acte, waarbij zijn vader „PIETER DE BLOOT ende MARIA GOVERTSdr. echteluiden” bekennen schuldig te zijn *f* 600; eene schuld die 5 Dec. 1651 werd betaald ¹⁾. Deze zoon overleed den 17^{en} Nov. 1652. In de *Rotterdamsche Historiebladen* wordt de aantekening van zijn overlijden ten onrechte op den vader toegepast. In het Register van Overledenen, en in het Doodenregister staat duidelijk dat de overledene een „jongman” was, hetgeen van den vader met zijne drie huwelijken moeilijk kan worden gezegd; bovendien staat in het Doodenregister en in het Rekeningboek van kerkmeesters, dat begraven werd „PIETER DE BLOOT de jonge”. Wij zullen trouwens zien, dat de schilder PIETER DE BLOOT dezen zoon ettelijke jaren overleefd heeft. Hij mocht zelfs het huwelijk beleven van een anderen zoon GOVERT, en met zijne vrouw getuige zijn bij den doop van eene dochter van dien GOVERT op 26 Febr. 1658. ²⁾

De giftbrieven, welke in de *Rotterdamsche Historiebladen* werden medegedeeld, leeren dat PIETER DE BLOOT herhaaldelijk huizen kocht en verkocht. Wij zouden die opgaven nog met een aantal acten van koop, verkoop, ruiling, enz. kunnen vermeerderen. Maar wij doen dit niet omdat hetgeen dien aangaande openbaar gemaakt is, volstaan kan om te bewijzen, dat onze schilder ter wille van zijne kunst de materiële zijde van het leven niet vergat. Hij leefde in een tijd, toen te Rotterdam, ook tengevolge van het uitleggen der stad, druk gebouwd werd. Huizen koopen, in huizen speculeeren was algemeen aan de orde van den dag, en PIETER DE BLOOT deed daaraan druk mede. Zóó druk, dat hij in die zaken zelfs een zekere vermaardheid verwierf. Toen Dr. JACOB VAN HOOCHSTRATEN en de gewezen bailluw ABRAHAM DULLAERT in 1653 geschil hadden over den uitgang van een huis, kozen zij tot scheidsrechters LOUIS HEYNSIUS, secretaris der stad Delft, PIETER DE BLOOT en de twee stads roedetrekken. ³⁾ In 1641 woonde hij zelf in een huis aan de Noordzijde van den Steiger, tusschen het Spui en de Weesbrug, waarvan het kookhuis grensde aan het huis van den schepen van Schieland PIETER JANSZ BLANCKAERT, dat stond aan de zuidzijde van de Hoogstraat. Laatstgenoemd huis kocht hij 2 Maart 1641 en verkocht hij weder 28 Aug. 1647 met eene winst van *f* 500 ⁴⁾. Hij bleef echter in gemeld huis aan de Noordzijde van den Steiger wonen. Uit dat huis werden zijn zoon PIETER, hij zelf en zijne weduwe grafwaarts gedragen. Bij de aantekening van het over-

¹⁾ Prot. P. v. LEEUW, VI, 138.

²⁾ Doopregister.

³⁾ Prot. P. v. LEEUW, VII, 170.

⁴⁾ Prot. A. WAGENSVELT, VI, 167. Prot. N. v. D. HAGEN, XXVII, 97.

lijden der laatstgenoemde blijkt dat dit huis stond naast een, dat „de twee vette varckens” heette.

Behalve voor schilderen, huizen koopen en verkoopen met het hieraan gepaard gaande geld opnemen, afbetalen en uitzetten, had PIETER DE BLOOT ook nog tijd voor andere zaken. De volgende curieuse acte werd 24 Sept. 1640 voor den notaris N. A. VOGEL¹⁾ gepasseerd: „JOANNES RULAEUS, Dienaer des God-„lijcken woorts, PIETER DE BLOOT, schilder, out 38 & MICHEL THOMASSE, „varende man, out 44 jaren, ofte ider van hen daeromtrent, alle burgers en „poorters getuygen: des avons de clocke omtrent thien uyren, op versoek van „de wede van MATTHIJS ARIENS, schipper, dat sij eergisteren wesende Saterdach, „den 22^{en}, sijnde voor het sieckbedde van denselven MATTHIJS ARIENSE leggende „op zijn uijterste, hebben gehoord sijne verklaringe betreffende eene beschuldiging, „dat hij een schip zou hebben overzijld.”

PIETER DE BLOOT heeft vlijtig geschilderd, gelijk het aantal stukken bewijst, die thans nog van hem aanwezig zijn. Toch was hem dit niet genoeg. Hij werd ook nog tegelbakker. In 1646 kocht hij de tegelbakkerij aan de oostzijde van de Delftsche Vaart, welke KAREL CLAESSE WITMANS had geëxploiteerd, van diens weduwe. Op die tegelbakkerij rustte een hypotheek van f 4000 „welke some PIETER DE BLOOT tot sijnen laste (nam) en ter betaling (zou) strecken als cooppenn. van de tegelen en andere materialen” in de tegelbakkerij. Deze acte werd gepasseerd den 26^{en} October.²⁾ De tegelbakkerij zelve had hij reeds vroeger overgenomen. In eene acte dd. 7 Maart van hetzelfde jaar, waarbij hij van de weduwe van den burgemeester CORNELIS HARTICHVELT f 3000 leende à 6 pCt., wordt hij reeds genoemd „schilder ende tegelbacker”³⁾. Waarschijnlijk had hij die som, welke 13 Juni 1651 werd afgelost, noodig voor het aankopen der tegelbakkerij.

Wij twijfelen of het voorspoedig ging met de tegelbakkerij. Een bloedverwant van zijne vrouw, CORNELIS STOLWIJCK, was borg gebleven voor de f 4000 hypotheek, welke DE BLOOT had overgenomen. Acht jaren later, den 21^{en} Mei 1654, liet CORNELIS STOLWIJCK PIETER DE BLOOT insinueeren, dat hij hem „voor schepenen had doen conveniëeren om bevrijt & geïndemneert te worden „van de borchtocht, die hij voor hem heeft geïnterponeert ten behoeve van „WILLEM VAN COUWENHOVE oud-burgemeester op 26 Oct. 1646 ter somme van „f 4000 ende de verlopen interessen”. PIETER DE BLOOT was dus nalatig gebleven in het betalen van den interest en de hypotheekhouder had den borg

1) Prot. XIV, 75.

2) Prot. A. v. D. GRAEFF, XV.

3) Als boven.

aangesproken. DE BLOOT had gedaan — gelijk uit de insinuatie verder blijkt — eene presentatie en schepenen hadden deze goedgevonden, mits dat zij binnen acht dagen zou worden voldaan. Die termijn was den 8^{en} Mei verstreken, en DE BLOOT was in gebreke gebleven. Daarom gelastte CORNELIS STOLWIJCK den notaris G. VAN DER HONDT¹⁾ hem aan te zeggen dat hij zonder uitstel zijne presentatie moest voldoen. PIETER DE BLOOT vroeg copie van de insinuatie, en hoe 't verder hiermede is afgeloopen, dat weten wij niet.

Vier jaren later, in de week van 3 tot 9 November 1658 stierf „PIETER DE BLOOT, de vrou MAERTIE GOVERS, op het Steiger bij de Weesbrug; geen onmondigen nalatende”, en hij werd in de week van 9 tot 16 November in de kerk begraven, naar het gewone tarief, *f* 14 — 9.²⁾

Weder verliepen bijna vier jaren, en toen stierf zijne vrouw. In het Register van overledenen is haar dood in de eerste week van 1662 aldus geboekt: „MARITGEN GOVERS, wed^e opt Steyger, naest de 2 vette varckens, bij de Weesbrugge”.

PIETER DE BLOOT werd reeds bij zijn leven als kunstenaar geacht. Wij zeggen dit, niet zoozeer omdat zijn stadgenoot en beroepsbroeder HERMAN SAFTLEVEN een paar stukken van hem bezat, welke in diens Inventaris dd. 5 Mei 1627 voorkomen³⁾, als omdat een landschap van zijne hand, toebehoorende aan JAN MIENSE MOLENAER, den welbekenden schilder, dat zich bevond ten huize van juffrouw DOR. FELBIER te Amsterdam, door de schilders DAVID COLIJN en LUCAS LUCE op *f* 48 werd getaxeerd, hooger dan de overige schilderijen, en werkelijk op een voor dien tijd niet geringen prijs⁴⁾.

Waar en bij wien hij de kunst heeft geleerd — geen documenten, slechts zijne werken zelven kunnen dit zeggen. En deze verraden kennelijk den invloed van ADRIAAN BROUWER. Hij was geen kunstenaar van den eersten rang, maar toch een verdienstelijk schilder. GER. VAN SPAEN noemt hem niet in zijne *Beschrijving der stad Rotterdam*. 1703; daarentegen vermeldt Dr. JAN SYSMUS hem in zijn *Schildersregister* (1678) wel en voegt er bij dat hij schilderde: „fruitasie, moy, floreerde 1630, boertges, landschapjes.” Dr. BREDIUS teekent hierbij aan, dat bij zijn weten DE BLOOT geen stillevens geschilderd heeft, tenzij die in zijne keukens te pas kwamen, maar dan toch als bijwerk.⁵⁾

Men vindt werken van onzen schilder in de volgende museums: het Rijks-

1) Prot. IX, 71.

2) Register van overledenen; Register Herv. gemeente; Rekening van Kerkmeesters.

3) OBREEN's *Archief*, V, p. 118 en 122.

4) Dito, VII, 304.

5) *Oud-Holland*, VIII, 307.

museum te Amsterdam, het museum te Brussel, de Galerie Liechtenstein en de Akademie te Weenen, het museum te Cassel, te Leipzig (in Thieme's Stiftung), te Pest, Aken, Hamburg, Bamberg, Orleans, Praag. Ook zijn er verscheidene in particuliere verzamelingen, vooral in Duitschland. Het Museum van zijne geboortestad bezit er echter geen.

Meest schilderde hij boerenbinnenhuizen, dorpsfeesten en landschappen: Enkele keeren koos hij verhevener onderwerpen. In het kabinet Liechtenstein is eene voorstelling van Jezus' bezoek bij Maria en Martha, in 1637 door hem geschilderd; in de Akademie te Weenen een binnenhuis, dat hij stoffeerde met den blinden Tobias, die zijne vrouw beveelt de geit terug te geven. Zijne boerenbinnenhuizen zijn somtijds zóó goed, dat b.v. een stuk van dit genre, dat tot de collectie San Donato behoorde, in de *Gazette des Beaux Arts* door CHARLES BLANC geprezen werd als een OSTADE.

In het Rijksmuseum te Amsterdam hangt een „kantoor van een advocaat”, in 1628 geschilderd — in het Museum te Rotterdam hangt een dergelijk stuk van CORN. SAFTLEVEN, geschilderd in 1629. Het vermoeden ligt voor de hand, dat er in de Maasstad toen iets gebeurd moet zijn, hetwelk aan de twee Rotterdamsche schilders aanleiding gaf tot deze ondeugende voorstelling. Wij konden evenwel niet ontdekken wat hun hiertoe aanleiding heeft gegeven.

Zijne handteekening veranderde in den loop der jaren. Hij teekende de huwelijksche voorwaarden op 22 Juli 1630

Pieter de Bloot

Omstreeks 1637 wordt zijn schrift grooter en voegt hij een krul bij zijn naam:

Pieter. Se. Bloot

